

Letnia okulizacja

Główną metodą rozmnażania drzewek owocowych jest **szczepienie materiału szlachetnego na podkładkach**. Podkładki można pozyskiwać z nasion dzikich gatunków drzew oraz przez rozmnażanie wegetatywne.

Pozyskiwanie podkładek

W warunkach amatorskich podkładki można uzyskać z drzewek zakupionych w szkółkach, które z nieznanых powodów obumarły i wypuściły odrosty na szyjce korzeniowej. W przypadku jabłoni, jeśli odrosty są pod ziemią, jesienią albo wiosną należy je ostrożnie odkopać i oddzielić od obumarłej odmiany szlachetnej. Następnie obumarłe drzewko ponownie delikatnie zasypać i jeśli się pojawią odrosty podnosić kopczyk kilkakrotnie w ciągu roku. W sprzyjających warunkach, proces ten można powtarzać przez kilka lat i dzięki takim zabiegom posiadać własne podkładki. W przypadku gruszy oraz drzew pestkowych wybiera się jeden najsilniejszy odrost, pozostałe usuwa, i jego wykorzystuje do szczepienia. Często rosnące już drzewka wypuszczają odrosty korzeniowe które również można wykorzystać jako podkładki, postępujemy z nimi podobnie jak z odrostami z obumarłych drzewek. Kolejną metodą pozyskiwania podkładek jest wysiew nasion np. śliwy łączy (mirabelki), jabłoni odmiany antonówka (podkładka silnie rosnąca), orzecha włoskiego, moreli. Natomiast **najprostsza**, amatorską metodą pozyskiwania podkładek jest wykopywanie dzikich młodych drzewek często rosnących w rowach przy bocznych drogach albo przy opuszczonych liniach kolejowych.

Martwe drzewko (po prawej stronie) oraz zeszłoroczna odmiana szlachetna okulizowana na odroście z drzewka

Uszlachetnianie

Posiadając już podkładki/dzikie drzewka możemy przystąpić do ich **uszlachetniania**. Jedną z metod uszlachetniania jest **okulizacja**. Okulizacje (tzw. oczkiem śpiącym) wykonuje się w **terminie letnim** w momencie kiedy drzewka dobrze zablizniają rany (wysoka aktywność miazgi) oraz pączki są dobrze wykształcone. Przeważnie jest to po **20 lipca**. Czy drzewka dobrze „się leczą” można sprawdzić robiąc delikatną rysę paznokciem na korze i będzie widać jak rana się zabliznia (pokazanie się miazgi) (rysunek obok).

„W sumie po co to mam to robić?!” Żeby mieć te same pyszne jabłka jak ma sąsiad, a nie wie jaką ma odmianę, albo chcemy mieć te same śliwki co ciocia na działce w Lublinie, albo musimy wyciąć drzewo bo chcemy rozbudować altanę (do max 35m²) a ma takie pyszne owoce i szkoda. Czyli skąd pobieramy oczka do okulizacji? Zrazy – jednoroczny pęd odmiany szlachetnej z kilkoma oczkami pobieramy z drzew (sąsiada, cioci, kolegi) które chcemy mieć u siebie na działce. Zrazy należy pobierać w dniu okulizacji, można przetrzymać przez kilka dni owijając wilgotną szmatką, zabezpieczającą przed utratą wilgoci i trzymać w chłodnym miejscu lub wstawić do wazonu jak kwiaty ale takich zabiegów się nie zaleca ponieważ obniżają skuteczność okulizacji. Po ścięciu pędu odmiany szlachetnej należy usunąć blaszkę liściową, pozostawiając ogonek oraz usunąć dolną zdrewniałą część oraz wierzchołkową z pąkami słabo wykształconymi. Do okulizacji używa się tylko oczek z pędów tegorocznych. Przed okulizacją należy usunąć dolne pędy z podkładki.

Podkładka przed usunięciem dolnych pędów (lewa strona) Podkładka po zabiegu (prawa strona)

Metody okulizacji.

Omówię tylko dwie, najprostsze, dające dobre efekty.

1. Na przystawkę

Stosujemy do drzew u których nie odchodzi kora od drewna oraz podkładka i zraz powinny być podobnej grubości.

Pobieranie oczka: Pierwsze ciecie robi się 1 cm poniżej oczka pod kontem 45°. Drugie ciecie 1 cm nad oczkiem i prowadzi do miejsca pierwszego nacięcia. W ten sposób otrzymujemy **tarczkę** czyli oczko z kawałkiem kory i drewna. Tarczkę trzymamy tylko za ogonek liściowy!

Przygotowanie podkładki : Identycznie nacięcie jak przy pobieraniu oczka.

Następnie tarczkę umieszcza się na podkładce. Wielkość tarczki oraz nacięcia na podkładce powinny być identyczne albo zbliżone. Jeśli oczko będzie trochę mniejsze należy je przysunąć do jednej strony żeby kora się stykała. Całość owijamy paskami do okulizacji, taśmą do okulizacji a w przypadku braku można folią spożywczą (dostępną w prawie każdej kuchni).

Podkładka z pierwszym cięciem.

Podkładka po drugim cięciu

Tarczka z oczkiem, ogonkiem liściowym, korą oraz drewnem przygotowana do połączenia z podkładką

Tarczka umieszczona na podkładce. Powierzchnia tarczki jest mniejsza od cicia na podkładce więc umieszczamy ją bliżej jednej strony

Miejsce okulizacji owinięte taśmą szkótkarską.

2. W literę T:

Stosujemy jeśli kora dobrze dochodzi od drewna oraz mamy cienkie zrazy.

Pobieranie oczka: Identycznie jak w metodzie na przystawkę albo wykonujemy nacięcie 1 cm powyżej oczka i kończymy 1 cm poniżej oczka.

Przygotowanie podkładki: Na pniu podkładki robi się nacięcie kory w kształcie litery T. Najpierw robi się ciecie poziome długości 1-1,5 cm a następnie pionowo 3-4 cm. Następnie odchylamy korę i za nią wkładamy tarczkę. Nadmiar tarczki wystający powyżej cecia poziomego należy odciąć. Całość owijamy.

Nacięcie poziome i pionowe na podkładce

Podkładka z odchyloną korą

Tarczka umieszczona za korą

Miejsce okulizacji owinięte taśmą szkótkarską.

Pamiętamy nie wolno dotykać oczka od strony drewna, trzymamy tylko za ogonek.

Po ok. 2 - 3 tygodniach będzie widać efekt naszej pracy. Oczko powinno być żywe, zdrowe a ogonek liściowy po dotknięciu powinien odpaść, może być też widać wytworzony kalus (tkanka przyrana). Jeśli oczko jest martwe można powtórzyć okulizację. Po ok. 2 miesiącach usuwamy materiał którym owijaliśmy.

Okulizacja na starym drzewie, umieściłem dwa oczka.

Odrost podkładki z martwego drzewka na którym zaokulizowałem śliwę rosnącą na osiedlu

ładne żywe oczka na starym drzewie po 3 tyg. od okulizacji

Piotr Chmielewski
Instruktor ds. ogrodniczych
Okręgu Warmińsko-Mazurskiego PZD w Olsztynie

Olsztyn 25.08.2020

Fot Piotr Chmielewski